

μάγκας

Δευτέρα, 8 Ιουλίου 2013

10:07 πμ

87

Τις ο μάγκας

Μάγκας, προφέρεται Μάνγκας — άλβ. οπλοφόρος, ταρτούφος, πολύπειρος, πονηρός {15-20 μάγκες αποτελούσαν ένα μπουλούκι ή τάγμα} το οποίον κατά την επανάστασιν του 1821 ήταν στρατιωτικό σώμα.

Λ. Ζώη Λεξικον Ιστορικον και Λαογραφικον Ζακύνθου.

Ετυμολογικά

[ΕΤΥΜ. < μάγκα (η) «ομάδα άτάκτων πολεμιστών επί Τουρκοκρατίας» < τουρκ. manga < ισπ. manga «ομάδα οπλισμένων ανδρών» < λατ. manika «μανίκι» (επειδή υπήρχε η συνήθεια να δίνονται σε ευγενείς υπότες τα μανίκια των κυριών τής αυλής)].

171 Μπαμπινιώτη - Λεξικό της νέας ελληνικής γλώσσας - Β' έκδοση 2005

Στα τουρκικα λεξικα η λεξη manga = ενοπλη ομαδα,

mango, ōnis, m. μάγγανον,

I. a dealer, monger in slaves or wares, to which he tries to give an appearance of greater value, by adorning them (post-Aug.): "mangones quicquid est quod displiceat, aliquo lenocinio abscondunt, etc.," Sen. Ep. 80, 9: "milia pro puero centum me mango poposcit," Mart. 1, 58, 1: "non puer avari sectus arte mangonis, Virilitatis damna maeret ereptae," id. 9, 7, 4; Plin. 24, 6, 22, § 36: "mangones, qui colorem fuco mentiuntur," Quint. 2, 15, 25: "non a mangone petitus quisquam erit," Juv. 11, 147.—Also, a furbisher, polisher, etc.: "gemmarum," Plin. 37, 13, 76, § 200; 12, 20, 43, § 98; 23, 1, 22, § 40; cf. Sillig. ad Plin. 34, 8, 19, § 79.

«μαγγανεύω» συγγ. χφ ίρλ. meng (δόλος, άπατη), mengach (προδότης, άπατεών)> μάγκας, παλ-πρωσ. manga (αύλοκόλαξ), σανσκρι. mafiju-h, mafi-jha-h (γόης, άξιέραστος)· Αρχ. λατ. mango (μεταπράτης, σωματέμπορος) είναι δάνειον εκ της Ελληνικής. ιαπ. *mang- (εξωραΐζω, στολίζω, παρουσιάζω τι ως ώρα Τον διά τσαρλατανισμών αρχικώς όμως έαήμ. ζυμώνω) (*mag- (μεχά έρρίνου), γερμ. *mak-έν τφ παλ-γερμ. mahhon (ποιώ) κλπ.' ή πρωχαρχική σημασία είναι 1) το ζυμώνειν, κατασκευάζειν έκ πηλού (βλ. μάγειρος, μάγενς, μαγίς, μάσσω), μαγεία = θρησκεία (θεολογία) των Μάγων. 2) ή μαγική τέχνη.

- [1] Ιταλικά «fare il mangia» σημαίνει κάνω τον γενναίο, σχεδόν επιθυμώ να φάω, να καταπιώ κάποιον. Κατά την παράδοση το ομοίωμα που χτύπαγε την καμπάνα του πύργου του ρολογιού της Σιένας έμοιαζε σαν να φοβερίζει τον κόσμο. Η ρίζα της λέξης είναι το ρήμα mangiare=τρώγω (πρφ. μαντζιάρε με δασύ τζ). Προφανώς ήλθε στα ελληνικά απο το διάβασμα του «ng» (μανγκιά, μαγκιά) και όχι το ακρόαμα της λέξης. πβλ . μας πουλαει **μαγκιά** = μας κανει το μαγκα

ΦΡΑΣΕΙΣ :

- **Μαγκιά, κλανιά και κώλο κουβαρίστρα.**
- [Διαθέτει] **μαγκιά** (δηλ. κανει το μαγκα) , [αλλά] κλάνει και [στριφογουρίζει τον] κώλο [του σαν] κουβαρίστρα.
- Δηλ. μου κανει το **μαγκα** αλλα είναι δειλος και "κουνιστός", κίναιδος.
- **Μάγκα μου!** σαν προφωνηση αναλογη με **το φίλε μου, δικέ μου , βρε αδελφέ.**
- **Μαγκιά του.** Είναι της δικαιοδοσιας του και της ικανοτητάς του.

Μάγκιψ ή Μάγκιπος

αλλου ως μάγκιψ ή μάγκιπος

ΣΗΜΑΣΙΑ:

Αρτοποιός - Φούρναρης

ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΑ:

Στο Βυζάντιο οι μάγκιπες αποτελουσαν ιδαιτερο κεφάλαιο (το 18ο) στο Επαρχικόν του Λεοντος του Σοφου, αρτοποιοί

(κεφ. ΙΗ'). Τό Εργον τούτων, καλουμένων ενταύθα καϊ μέ τό λατινικόν όνομα «**μάγκιπες**», δέν περιωρίζετο μόνον είς τήν κατασκευήν και πώλησιν του άρτου, αλλα εξετεινετο καϊ είς τήν άλεισιν του προς τοϋτο χρησιμοποιουμένου σίτου (βλ. εικόνα παρακάτω). Λόγω της σπουδαιότητας του επαγγέλματος των δια τάς ανάγκας της κοινωνίας οί αρτοποιοί απήλαυνον ιδιαζούσης ευνοίας εκ μέρους του Κράτους, απαλλασσόμενοι τόσοσν αυτοί όσον και τα διά την κίνησιν τών άλευρομύλων χρησιμοποιούμενα ζώα από πάσης λειτουργίας ως αν άπερισκόπτως τόν αρτον έργάζωνται (ΙΗ' 2). η παραγραφος ΙΗ 3 οριζε τους ορους εκατάστασης του **μαγκιπειου** για να αποφευγεται ο κινδυνος πυρκαϊάς.[39,123]

Οι **μάγκιπες** ηταν διαφορετικοί απο τους **φουρνιτάριους** που εψηναν φαγητά και γλυκίσματα. [160,184]

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΑ

ΙΕ ριζ. μαγ- των λεξεων μάσσω, μάζα, διότι ή κατασκευή άρτου ήταν αρχικά τό κύριο εργο του μαγειρου, μάκτρα (σκάφη ζυμώνματος) > λατ. magis, γεν. magidis), μαγεύς (ζυμωτής)· (ζυμώνω), < έλλ. μάοσω (ρΑ. λ.). [261,591] αν και ο Κριαράς το ετυμολογει από το μάγκιψ το <λατ. manceps. Η λέξη από τον τον 4ο αιώνα[1]

manceps , ἵpis, m. manus-capio,

I. a **purchaser of any thing at a public auction, a renter, farmer, contractor**, etc. (syn.: redemptor, exactor).

I. Lit.: manceps dicitur, qui quid a populo emit conducitve, quia manu sublata significat se auctorem emptionis esse: qui idem praes dicitur, Paul. ex Fest. p. 151 Müll.: "postremo ne in praedae quidem societate mancipem aut praedem ... reperire potuisti," Cic. Dom. 18, 48: "si res abiret ab eo mancipe, quem ipse apposuisset," contractor for building, Cic. Verr. 2, 1, 54, § 141: "hominis studiosissimi nobilitatis manceps fit Chrysogonus," the purchaser, id. Rosc. Am. 8, 21: "mancipes a civitatibus pro frumento pecuniam exegerunt," the contractors with the government, farmers, id. Div. in Caecil. 10, 33; id. Dom. 10, 25: "nullius rei neque praes neque manceps," Nep. Att. 6, 3: "aliquis praevalens annonam flagellet," i. e. a forestaller, speculator, Plin. 33, 13, 57, § 164: "sutrinae," a keeper of a stall, id. 10, 43, 60, § 122; Plin. Ep. 3, 19: "operarum," one who hires laborers to let them out again, Suet. Vesp. 1; "itineri fraude mancipum et incuria magistratuum interrupta," a farmer of the revenue, farmer-general, Tac. A. 3, 31: "VIAE APPIAE," Inscr. Orell. 3221. —

II. Transf.

A. A surety, bondsman, bail, = praes: "ego mancipem te nihil moror," Plaut. Curc. 4, 2, 29. —*

B. One who hires people to applaud: "conducti et redempti mancipes," Plin. Ep. 2, 14, 4. —*

C. The owner, proprietor, or possessor of a thing: "deus et manceps divinitatis," Tert. Apol. 11. —

D. A master, chief: carceris, i. e. jailer, Prud. στεφ. 5, 345; Tert. de Spect. 10.

Κατ'αυτην την εννοιαν ήταν αξιοπρεπες επαγγελμα.

ΣΥΝΩΝΥΜΑ :

Φουρνιτάριος = Ζαχαροπλάστης

ΠΑΡΑΓΩΓΑ:

μαγεύω, μάγειρος, μάγερας, μαγειρείον, **μάγκας**[2]

ΠΗΓΕΣ:39.89,123

Από το Βυζαντινο λεξικό του Αρη Στουγιαννίδη

Μαγγανευτής

2 ο άπατών διά μαγγανειών, αγύρτης, γόης, ταχυδακτυλουργός, άπατεών. Έκ του μαγγανεύω, (μάγγανον)· ως μτβτ. εξαπατώ διά ταχυδακτυλουργιών || γοητεύω, μαγεύω, ματιάζω. 1) ως άμεταβ, μετέρχομαι ταχυδακτυλουργικά τεχνάσματα η καϊ μαγγανευτικά μέσα, θέλγητρα, φίλτρα. Έκ του μαγγανον, τό· πάν μέσον μαγγανείας, θέλγητρον, φίλτρον, πάν μέσον διά τοῦ οποιου εξαπατά τις ή μαγεύει (γοητεύει) || συσκευή ταχυδακτυλουργού, άγύρτου.

Π = γάγγαμον (= δίκτυον κυνηγετικών). Πβ. Δόλος= δόλωμα συγγενευει με την εξαπάτηση.

ΠΟΙΗΣΗ

Για μας, το ματωμένο σίδερο
και τριπλά εργασμένη προδοσία.
Για μας η αυγή στο χάλκωμα
και τα δόντια τα σφιγμένα
ως την ώρα την ύστερη
ο δόλος και τ' αόρατο **γάγγαμο**.

Οδ. Ελύτη - Αξιόν Εστι

Ετυμολογία

Μαγκας

1. από τη μάγκα
Ενωμοτία άτακτων πολεμιστών (Αλβ.)
2. από το Λατινικό mango, -onis

Δουλέμπορος που στολιζε τους δούλους για να τους μοσχοπουλήσει. Ηγουν απατεώνας. Αναφ. Πλινιος ο πρεσβύτερος, Κουιντιλιανός, Σενέκας.

3. από το manika κατά τον Γ. Μπαμπινιώτη με την ερμηνεία ότι υπήρχε η συνήθεια να δίνονται σε ευγενείς ιππότες τα μανίκια των κυριών της αυλής.

Ο Μπαμπινιώτης κάνει για πολλοστή φορά τον εφευρέτη λεξεων αγνοώντας ότι το k δεν υπάρχει στην λατινική γλώσσα και ότι μαγκες οπωσδήποτε δεν ήταν ευγενείς .

jūventus, ūtis, θ. (juvenis) 1) νέος, α) ή νεανική ηλικία· β) = νεολαία, οί νέοι, μάλ. ως στρατ. τέχνη. δρας = ή ή- λ/κία. οί έν ηλικία όντες, οί προς πόλεμον επιτήδειοι· (οί τε adolescentes καί οί viri)· princeps juventutis, ο ήπιοτης, προς τινι, παρά τι· j. murum έγγός του τείχους· (τάκ.) j. libertatem = παρά τοις έλευθέροις λαοις. έντ. μετφ. = παραπλησίως, όμοίως τινί, έξ ίσου τινί· 2) ευθύς μετά τι ή μετά τινα· **juxtim**, έπ/ρ. (άρχ. καί μ.) = juxta.

K

K, k, έν τῇ παλαιοτάτῃ γλώσσῃ ἦν γράμμα τοῦ φθόγγου K, τοῦ C όντος γράμματος τοῦ φθόγγου G· ότε ἐξ ύστερον εἰσήχθη εἰς τὴν γραφὴν τὸ γράμμα **G**, τὸ μὲν C ἀντικατέστης τὸν φθόγγον K, τὸ δὲ K διέμεινεν ἐν χρήσει μόνον ἐν τισὶ συντόμωσι γεγραμμέναις λέξεσιν· οἷον **K** = Caeso, **K** ἢ **Kal** = Calendae.

L

L, συντόμωσι σημ. τὸ προσωνόμιον Lu- cius Λεύκιος· ως ἀριθ. δὲ σημείον = 50. **lābārum**, i. οὐ. (ἐκ τοῦ βρετανικοῦ lab, αἶρω), λ ά β ά ρ ο ν, ή ά πό Κων- σταντίνου τοῦ μεγάλου σημαία τῶν Βυ- ζαντινῶν αυτοκρατόρων. **lābea**, ae, θ. (άρχ.) = labium. **Labeātes**, tium, ή -tae, ārum, ά. πλ. Λαβεάται, λαός προς άρκτον τῆς Μακεδονίας· έντ. **Laveātis**, ydis θ. έπιθ. Λαβεάτις, terra, palus. **lābēcūla**, ae, (ύποκορ. τοῦ labes),

Προκειται για το λατινικό **MANICA** που σημαίνει μανίκι και μάνικα = υφασματινός σωλήνας αντλησης ή απαντλησης νερού.

manica

Σημαίνει και κατ'επέκταση **ομάδα ενόπλων** που παρατάσσονταν στα άκρα του στρατευματος (λεγόνταν και Ale = πτερυγες επειδή ήταν στα άκρα). Σήμερα στα Ιταλικά una manica di birboni σημαίνει ένα στίφος αλητών, ένα τσούρμο μπαγαμπόντηδων, τσαρλατάνων.

Vocabolario Etimologico della Lingua Italiana - Ottorino Pianigiani.

μαγγανον" μαγγανεύω' συγγ. τω ίρλ. meng (δόλος, άπατη), mengach (προδότης, άπατεών), παλ-πρωασ. **manga** (αύλοκόλαξ), σανσκρ. mafiju-h, mafi-jha-h (γόης, άξιέραστος)· το λατ. **mango** (μεταπράτης, σωματέμπορος) είναι δάνειον εκ της Ελληνικής" *mang- (εξωραΐζω, στολίζω, παρουσιάζω τι ως ώραιον διά τσαρλατανισμών αρχικώς όμως σημ. ζυμώνω βλ. φράσεις) (*mag- (μετά έρρίνου), γερμ. *mak-έν τφ παλ-γερμ. mahhon (ποιώ) κλπ. 'έν πασι χοϋχοις ή πρωχαρχική σημασία είναι ή του ζυμώνειν, καχαακευάζειν έκ πηλού (βλ. μάγειρος, μαγενς, μαγίς, μάσσω). μαγεία, ή (μαγεύω) ή θρησκεία (θεολογία) των Μάγων

2) ή μαγική τέχνη.

μαγειρεΐον, τό (μάγειρος)· τόπος μαγειρεύματος, κατάστημα όπου παρατίθενται μαγειρευμένα φαγητά, ξενοδοχείον φαγητού, κν. **Μαγεριό ή μαγέρικο**.— Η οί Μακεδόνες μαγειρείον ωνόμοζον και τήν χύτραν, τον λέβητα. μαγειρεύω (μάγειρος)· ως και νύν, μαγειρεύω, ψήνω φαγητόν.

2) κρεουργώ, κόπτω, τεμαχίζω, κρέατα ως κρεοπώλης. μαγειρικός, ή όν (μάγειρος)· κατάλληλος (αρμόζων) διά μάγειρον, ή διά μαγειρικήν || επί προσ., έμπειρος εις τήν μαγειρικήν 9κν. Σεφ<γαλ. Chef || ως οϋς. τό θηλ. ή μαγειρική (ένν. τέχνη). Έξ αύτοϋ τό μαγειρικός, επίρ. του προηγ.· κατά τόν τρόπον τοϋ μαγείρου, μετά μαγειρικής έπιτηδειότητος, τεχνηέντως, καλλιτεχνικώς. μάγειρος, οτι και νυν, ό μάγειρος, «μάγερας» 1. κρεουργός, κρεοπώλης, χασάπης.

Ετυμολογία

ρίζ. μαγ- χών μάσσω, μάζα, διότι ή κατασκευή άρτου ήτο αρχικώς τό κύριον εργον του μαγείρου (έν τη δωρ. διαλ. και μάγιρος). Πρβλ. **μαγίς** (=ζυμαρικόν, πλακούς), μάκτρα (σκάφη ζυμώματος) Λατ. MAGIS, γεν. magidis), **μαγεύς** (ζυμωτής)· παλ-ιρλ. maistre (γαυλός, καρδάρι), μεα-ιρλ. maistir (κτυπώ τό βούτυρο, βουτυροποιώ), bret. meza (ζυμώνω), gall,

maedd (παλεύω, ζυμώνω μέ τούς γρόνθους μου), ... , έλλ. **μάσσω** (ρΑ. λ.). μαγεύμα, χό (μαγεύω)· τέχνασμα μαγευτικής τέχνης ή καί τό αποτέλεσμα || έν χφ πληθ. **μαγεύματα**=βέλγητρα, φίλτρα, **μάγια, μαγικά**, ξόρκια || πάρα Πλουτ.; λέγεται καί επί τροφής παρεσκευασμένης μετά τέχνης. (κν. Σπεσιαλιτέ)

μαγεύς, -έως,· ρ. (μάσσω): ό ζυμωτής αλλα και άπομάττων, ό σπογγίζων.βλ.

ποδόμακτρον = χαλακι της πόρτας, **ρινόμακτρον** = μυξομαντηλο

Φράσεις

Κατι μαγειρευεται

τεκταινεται, γινεται εν κρυπτω, συνομωτειται.

Ο μάγειρας μαγειρεύει και ο κάπηλος (κάπελας, ταβερνιάρης) καπηλεύεται.

Το καπηλεύομαι ενέχει την έννοια της απάτης της εκμετάλλευσης πβλ. Πατριδοκάπηλος.

Πάντα ταύτα καθόλου ευπρεπή ή πρεποντα. Ο μάγκας σε καμιά περίπτωση δεν είναι ευυπόληπτο άτομο.

Μαγειρική του διαόλου

Όποιος στην ξέρα περπατεί και θάλασσα γυρεύει, ο διάβολος 'πό πίσω του **κουκιά του μαγειρεύει**.

Σε άλλη εκδοση

Όποιος στην ξέρα περπατεί και θάλασσα γυρεύει, ο διάβολος του κώλου του **κουκιά του μαγειρεύει**.

Μάγος εισαι;

Πως το βρήκες; Το μαντευσες, το προφήτεψες.

Του κανουνε μαγια

Μαγγανειες πχ. Καταδεσμούς ή δεσιματα ή κομπώματα, καρφωματα ή καταπασαλευσεις.
207.1468

Μαγκιά του

Δικαιωμα του αλλα και αποτελεσμα της ικανότητας και ευστροφίας του.

Πβλ. Αντιλογο της αργκό:

-Χριστός Ανέση!

-Μαγκιά του!

Άλλος μαγκας

Η Π. Δελτα ονόμαζε **Μάγκα** τον σκύλο και ηρωα του μυθιστορήματός της «Ο Μάγκας» . Ο εγγονος της κ. Αντώνης Σαμαράς πουλάει μαγκιά, δεν υπογράφει και μετά επιστρέφει ως **κύων επί το ίδιον αυτού εξέραμα**.

Συνώνυμα

- Ρεμπέτης
Ru beit> rumbayat = τερατισχα , πλανόδιος στιχουργος και μετεπειτα αλητης, κατι σαν τους τροβαδούρους αλλά όχι αριστοκρατικός.
- Ρέμπελος
Από το Ιταλικο Ribellione = εξεγερση πβ Δ.Ρωμα «Το ρεμπελιό των ποπολάρων»
- Τσακπίνης
Ατακτος, αλητης από το Τουρκ. Çarkin. Απανταται ως τσαχπινης και ιδια τσαχπινα ήτοι χαριεσσα ή χαριεντιζομένη, ναζλού (αυτή πο κανει ναζια) από οπου και η τσαχπινιά

- Αγυιοπαις παιδι του δρόμου
- χαμινι,
- τσογλάνι (ις ογλαν, προφ. Ιτς ογλαν, εσω παιδι, εσωτερικός μαθητής που όταν είναι αδειούχος ξεσπά σε αταξίες) , ή τσογλανος
- Αλάνης ή αλάνι
Πβ. Είμαι μαγκας και **αλάνης** κι' από γκόμενα χαρμάνης
η μπήκα στον τεκέ χαρμάνης
- Νταής
από το τουρκικο dayi = εκ μητρός θείος, μπαρμπας = προσωπο σεβασμιο αλλά και αυταρχικο.
Πβλ. Μας κανει το νταη ή μας πουλάει νταηλικι.
- Ντελμπεντέρης
Από το τουρ, delbeder, ανοιχτόκαρδος, λεβέντης, αλλά για τους Ελληνες της Τουρκίας: αλήτης, τυχοδιώκτης.
- Κουτσαβάκης

Συνηθισμένα στην εμφάνιση του μάγκα-**κουτσαβακη*** ήταν το μακρύ μουστάκι, τα μυτερά παπούτσια με γυρισμένες μύτες, το καβουράκι με τη **χλιψη***, το ριγέ παντελόνι και το κομπολόι ή **μπεγλέρι**. Στη μέση φορούσαν τυλιχτό ζωνάρι, κυρίως για να κρύβουν τα μικρά όπλα -μαχαίρια και τη **διμουτσουνη***- που κουβαλούσαν. Περπατούσαν με ιδιόρρυθμο τρόπο, σα να κουτσαίνουν - από κει και το κουτσαβάκης, φορώντας μόνο το ένα μανίκι απ' το σακάκι. Ίσως για να κρύβει τη διμούτσουνη*

Το **ζωνάρι** ήταν αρκετά μακρύ. Όταν καθοντούσαν στον καφενέ το αφήναν να σερνεται με επιμελημενη αφελεια στο πάτωμα. Επεδιωκαν να τους ποτησει καποιος για να βρουν αφορμη για να τσακωθουν. Πβλ. Την φράση **εχει απλωμένο το ζουνάρι του για καβγά**.

Στους κουτσαβάκηδες έβαλε αγριο χέρι ο τότε διευθυντης της Αστυνομιας **Μπαιρακτάρης**. Αφου πρωτα τους εξευτελισε ξυριζοντας τους το μισο μουστακι και κοβοντας τους το κρεμαμενο μανικι του σακακιού. Οι πιο πολλοι κλειστηκαν φυλακη και οι απογονοι του κ. Διευθυντου εγιναν ταβερνιαρηδες και προμηθευτες της Καραμανλικης Αυλης.

Ο Μπαϊρακτάρης: το αντίπαλο δέος.

Το 1893 όταν συστάθηκε η στρατιωτική αστυνομία, {με τον νόμο ΒΡΠΗ' στις 20 Μαρτίου 1893} διορίσθηκε με τον Βαθμό του ταγματάρχη Αστυνομικός Διευθυντής Αθηνών αφήνοντας αναμνήσεις από πλούσια σε αριθμό περιστατικά κατά τον διωγμό

των λήσταρχων αλλά κυρίως των τότε μαγκών και κουτσαβάκηδων που μάστιζαν το κέντρο της Αθήνας. Ο «ΜΑΓΚΑΣ» ήταν άντρας των λαϊκών αστικών στρωμάτων που χαρακτηριζόταν από υπερβολική αυτοπεποίθηση ή έπαρση, καθώς και από ιδιάζουσα εμφάνιση ή συμπεριφορά. Ήταν ευκατάστατος, κοινωνικός, οξυδερκής αποδεκτός από όλη την γειτονιά. Η κάθε γειτονιά είχε τον μάγκα της. Ο λόγος του ήταν συμβόλαιο «είχε μπέσα». Ο μάγκας εκτελούσε τον ρόλο του αστυνομικού και του δικαστή στην γειτονιά που ανήκε. Όταν οι παλιοί αθηναίοι είχαν μικροδιαφορές μεταξύ τους πηγαίνανε στον μάγκα για να τις λύσει. Αυτός που δικαιωνόταν έδινε τον οβολόν του στον μάγκα και αυτός που δεν δικαιωνόταν ήταν υποχρεωμένος να ακούσει τις εντολές του μάγκα ασυζητητί. Διαφορετικά ο μάγκας έστελνε τα κουτσαβάκια για «να καθαρίσουν». Τα «ΚΟΥΤΣΑΒΑΚΙΑ» ήταν γεροδεμένοι νέοι από πολύ χαμηλά κοινωνικά στρώματα. Ανήκαν στον κάθε μάγκα και τον υπηρετούσαν πιστά. Συνηθισμένη εμφάνιση τους ήταν το μακρύ μουστάκι, τα μυτερά παπούτσια, το καβουράκι, το παντελόνι με ρίγα και το κομπολόι. Στη μέση φορούσαν τυλιχτό ζωνάρι, κυρίως για να κρύβουν τα μικρά όπλα -μαχαίρια και πιστόλια- που κουβαλούσαν. Περπατούσαν με ιδιόρρυθμο τρόπο, σα να κουτσαίνουν -από κει και το «κουτσαβάκης», φορώντας μόνο το ένα μανίκι απ' το σακάκι για να έχουν ευχέρεια όποτε χρειαζόταν στην κίνηση του μαχαιριού. Όλα αυτά υπό την ανοχή της αστυνομίας που «λαδωνόταν» από τους μάγκες.

Όλα αυτά μέχρι το 1893 που ο Μπαϊρακτάρης τους κυνήγησε αλύπητα. Εκτός από τη φυλάκιση και το κούρεμα με την ψιλή έδωσε εντολή να τους κόβουν το μισό μουστάκι (υποχρεώνοντας τους να ξυρίσουν και το άλλο μισό - θανάσιμη προσβολή για τους άντρες της εποχής). Τους έκοβε επίσης τις μύτες απ' τα παπούτσια και το μανίκι που κρεμόταν. Το 1896 πάντως, κατά τους πρώτους ολυμπιακούς αγώνες της Αθήνας, οι κουτσαβάκηδες επιστρατεύτηκαν από την αστυνομία, προκειμένου να αντιμετωπίσουν τους ξενόφερτους πορτοφολάδες. Αργότερα, μετά τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο, ο τύπος του μάγκα γνώρισε καινούργια αναβίωση, αυτή τη φορά συνδεδεμένος με την κουλτούρα της ρεμπέτικης μουσικής.^{9599.40}

-
- * Κατ' άλλη εκδοχή το **Κουτσαβάκι** από το κοντοβρακι ή κουτσοβρακι που φορούσαν οι παλαιοί νταήδες. Δες και Κουκουλέ 165 ΒΒΠ σελ. 286, 498
 - * [μπενγέρι](#) κομπολόι
 - * Οι κουτσαβάκηδες δεν κουτσαίνουν, αλλά εγερναν επειδή υποτιθεται ότι τους βάραιναν τα σιδερικά. Το προθεμα κουτσο- < κοψός δεν σημαίνει μονο τον χωλο, απανταται συχνά για να δηλώσει το μικροτερον του μεγεθους **κουτσοδόντης, κουτσοφλέβαρος, κουτσοπερνώ, κουτσοβράκι** κλπ.
 - * **Χλίψη** από το θλίψις. Μαυρη πλατειά ταινία στο καπελλο (καβουράκι) εις μνημην των θυμάτων του.
 - * **Διμουτσουνη**= ή δίκανη πιστόλα. Λάθος ό Καπετανάκης λέει ότι στό διμούτσουνη εννοείται ή κάμα, ή αμφίστομος μάχαιρα. Ό όρος αμφίστομος ή τό στόμα δε σήμαινε ποτέ τήν κόψη τοῦ μαχαιριουῦ στή γλώσσα της πιατσας. Από το Ιταλικο **muso** > **μουσούδα** > **μουσουδι** = **στόμα**, ρυγχος ζώου καί **στομιο** έχουν μόνο τά πυροβολα όπλα πχ. τό κανόνι, τό ντουφέκι, ή πιστόλα. Πρβλ. Wolf Birman - Η Μπαλάντα του οπερατέρ - «από **στόμια** βγαίνει η δύναμη κι όχι από τα στόματα». Βλ εικ 4. Πιθανον να ηταν κατι σαν τη σικελική **λουπάρα** της μαφιας. Κοντόκαννη και δίκανη καραμπινα, με κομενη κάννη και κοντακιο. Βλ. εικονα [1](#) . Είναι καταλληλη για χτυπήματα εκ του συσταδην και για να κρυβεται ευκολα.
Στα τουρκικα **τσιφτές** θα πει διπλός και σημαίνει ένα λαικο (πνευστο μουσικο οργανο με δυο αυλους), αλλά και το δίκαννο . Πβ τη Κρητική Μαντινάδα:
«σαν παρει ο **τσιφτες** φωτια κι αναψει το καψουλι
ο κυνηγος την περδικα την εχει στο σακουλι» .
Ο φέρων τον τσιφτέ ισως να λεγονταν, κατα συνεκδοχη, **τσιφτης**: ενοπλος ή

και ευέξαπτος.

Αν και ο Παπαζαχαριου το ετυμολογει **ως αυτος που αξιζει για δύο.**

Εγω το θεωρω ως συνωνυμο του **αδελφός, καρντάσης** αφου είναι ο διπλός, ο άλλος εγω, το alter ego, ή "αδελφός" με την εννοια των μυστικων εταιρειων ο ανηκων στη μαγκα μου = στη συμμορια μου.

Εχουμε συχνα συνεκδοχες από τα οπλα πχ. ο Λορέντζος Μαβιλης ηταν το πρώτο σπαθί στην Αθηνα, Ο Λουκυ λουκ είναι το πιο γρηγορο πιστόλι του West και αλλα οργανα: ο Βυρων Κολάσης είναι το πρώτο βιολι της Κρατικής ορχήστρας.

Τραγουδια

Μαγκας βγηκε στο σεργιανι

Εμαθα πως εισαι **μαγκας**

Στησανε καβγα δυο **μαγκες** για να κανουν ματσαράγκες

- Τα παλιομισοφορια

Ένα βραδυ στην Καστέλλα

Σε μια ομορφη κοπέλλα

Που' παιρνε τ'απεριτιφ της

Ριχτηκε ένα **τσιφτης**

Απ την Κοκκινια

Και αλλα.

Εικονες

1

Λουπάρα (Λυκαινα)

2

Μπεγλέρι ή κομπολόι

3

Ζουνάρι απλωμενο για καβγα

4

Από τα στόμια βγαίνει η δύναμη και όχι από τὰ στοματα

Βιβλιογραφία

[VELI](#) Vocabolario Etimologico della Lingua Italiana - Ottorino Pianigiani.
4/10/2013